

آئین نامه بانک داده‌های پژوهشی دانشگاه فردوسی مشهد

(مصوب مورخ ۷ / ۱۰ / ۱۴۰۱ شورای پژوهش و فناوری دانشگاه)

۱. مقدمه

حفظ و قابلیت دسترسی به داده‌های پژوهشی، تجربه‌ای است که در موسسات و دانشگاه‌های مشهور و معتبر دنیا به وقوع پیوسته و فرصتی را برای دسترسی پژوهشگران به منظور انجام مطالعات مبتنی بر تحلیل ثانویه داده‌ها "Secondary Analysis" و مقایسه‌های در طول زمان "Longitudinal research" و قابلیت صحت‌سنجی داده‌های پژوهشی فراهم می‌آورد. ایجاد بانک داده‌های پژوهشی می‌تواند بنیانی برای توسعه علمی و فناوری، تعاملات میان دانشگاهی و توسعه ارتباط میان دانشگاه با جامعه شود.

۲. اهداف

- حفظ و نگهداری داده‌های پژوهشی معتبر حاصل از پژوهش‌های دانشگاهی، رساله‌ها و پایان‌نامه‌ها اعم از داده‌های کمی و کیفی.
- صحت‌سنجی داده‌های پژوهشی به مدد آزمون‌های آماری و فنون وابسته به سنجش و اندازه‌گیری و مرور فرآیندهای کدگذاری.
- توسعه همکاری‌های بین دانشگاهی از طریق در اختیار قرار دادن داده‌های پژوهشی مطابق با آئین‌نامه مصوب.

۳. تعریف مفاهیم اصلی

۳.۱. داده‌های پژوهشی

منظور از داده‌های پژوهشی؛ داده‌های حاصل از پرسشنامه و سیاهه مشاهده در قلمرو علوم اجتماعی - رفتاری و داده‌های حاصل از ابزارهای آزمایشگاهی و کارگاهی در قلمرو علوم فنی و مهندسی، علوم پایه و کشاورزی و دامپزشکی و دیگر علوم تجربی و زیستی و همچنین داده‌های کیفی حاصل از مصاحبه، مشاهده‌های باز و تحلیل متون مطابق با رویکردهای پدیدار شناسانه در قلمرو علوم اجتماعی و رفتاری.

۳.۲. دانشگاه

در این آئین‌نامه، منظور دانشگاه فردوسی مشهد است.

۳,۳. کاربرد داده

شخص حقیقی/ حقوقی که با فرآیند تعریف شده در این آیین نامه متقاضی استفاده از داده‌های پژوهشی است.

۴. صحت‌سنجی داده‌های پژوهشی

به منظور اطمینان از صحت داده‌ها، اقدام‌های زیر باید در هنگام ورود داده‌های حاصل از یافته‌های پژوهشی به بانک داده‌ها انجام پذیرد:

- ۴,۱. تکمیل کاربرگ تصدیق به صحت داده‌ها توسط پژوهشگر/ پژوهشگران و اقرار به عدم مبادرت به داده‌سازی (پیوست دو یا سه)
- ۴,۲. انجام مطالعات روان‌سنجی در خصوص سنجش همسانی درونی مجموعه آزمون و ایفای نقش هر یک از عبارت‌های پرسشنامه‌های جمع‌آوری داده‌ها - برای پژوهش‌های کمی - در مطالعات رفتاری و اجتماعی (پیوست چهار)
- ۴,۳. اجرای آزمون‌های مؤید صحت داده‌ها برای مطالعات آماری چند متغیری توسط متخصص موضوعی (پیوست چهار).
- ۴,۴. بررسی فرایند کدگذاری و اعتبار بخشی به داده‌ها (همسویی منابع چندگانه - سه سویه سازی - ، پرهیز از شهود گرایی، و ...) توسط متخصصان موضوعی (پیوست پنج).

۵. نگهداری و حفاظت از داده‌های پژوهشی

- محل دریافت و نگهداری داده‌های پژوهشی، بخش رساله‌ها و پایان‌نامه‌های مرکز نشر، علم‌سنجی و کتابخانه مرکزی دانشگاه می باشد.
- به منظور امنیت داده‌ها و جلوگیری از هک و دستبرد به داده‌ها، تمام داده‌های پژوهشی بر روی لوح فشرده نگهداری شده و یک نسخه پشتیبان نیز تهیه می‌شود.
- مرکز نشر، علم‌سنجی و کتابخانه مرکزی دانشگاه، عنوان داده‌های مورد تأیید در مرحله صحت‌سنجی را با شرح مختصر از حیث تعداد (آزمودنی، مورد و ...)، زمان مطالعه، قلمرو مطالعه، عنوان پژوهش و نوع پژوهش؛ در صفحه اطلاع‌رسانی مرکز قرار خواهد داد.

۶. مالکیت داده‌ها

- براساس آئین‌نامه مالکیت فکری دانشگاه و کاربرگ اصالت‌نامه پژوهشی مصوب (پیوست یک)، مالکیت مادی و معنوی داده‌های پژوهشی حاصل از رساله‌ها و پایان‌نامه‌های دانشگاه فردوسی مشهد و همچنین دیگر طرح‌های پژوهشی مصوب درون دانشگاهی؛ به دانشگاه فردوسی مشهد تعلق دارد.

- داده‌های حاصل از پژوهش‌های مربوط به دیگر سازمان‌ها و دانشگاه‌های داخل و خارج از کشور، با رعایت حقوق آن سازمان و دانشگاه؛ قابلیت ورود به بانک داده‌های پژوهشی را داراست. آیین نامه مربوط در این خصوص جداگانه تنظیم خواهد شد.

۷. شیوه استفاده از داده‌های پژوهشی

- ارائه و تحویل داده‌های حاصل از پژوهش‌ها کاملاً اختیاری است و اعضای هیات علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی (با موافقت استاد / استادان راهنما) مختار به تحویل داده‌ها به بانک داده‌های پژوهشی هستند.
- داده‌های موجود در بانک داده‌ها، قابلیت استفاده برای تمام پژوهشگران و متخصصان دانشگاه فردوسی مشهد و خارج از دانشگاه را در قالب مطالعات تحلیل ثانویه، پیمایش‌های طولی، مقایسه‌های زمانی، و مطالعه روایی در صحت‌سنجی ابزار داراست.
- کاربر درخواست خود را مطابق با پیوست شش به مدیریت پژوهشی دانشگاه تسلیم نموده و پس از بررسی درخواست در این مدیریت و تأیید استفاده صحیح و تعیین حدود داده‌ها، این درخواست به مرکز نشر، علم‌سنجی و کتابخانه مرکزی دانشگاه برای اقدام و در اختیار قرار دادن داده‌ها تسلیم خواهد شد.
- کاربر متعهد خواهد بود که تنها در یک نوبت و در قلمروی زمانی - مکانی و موضوعی اعلام شده به مدیریت پژوهشی دانشگاه، از داده‌های دریافت شده استفاده نماید.
- کاربر متعهد خواهد بود که داده‌های استفاده شده را افشای عام نکرده و مرجع آن را بانک داده‌های پژوهشی دانشگاه فردوسی مشهد اعلام کند.

۸. مراحل اجرایی

- ✓ تحویل داده‌های پژوهشی حاصل از مطالعات پژوهشی بر روی لوح فشرده برای رساله/ پایان‌نامه به مرکز نشر، علم‌سنجی و کتابخانه مرکزی دانشگاه و اصالت‌نامه امضاء شده داده‌ها (پیوست یک) و طرح‌های پژوهشی (سایر)، تحویل داده‌های حاصل از پژوهش بر روی لوح فشرده به مدیریت پژوهشی دانشگاه به همراه کاربرگ تکمیل شده اصالت داده‌ها (پیوست دو یا سه).
- ✓ انجام مراحل صحت‌سنجی داده‌های کمی و کیفی.
- ✓ تحویل داده‌های تأیید شده در مرحله دوم به بخش رساله‌ها و پایان‌نامه‌های مرکز نشر، علم‌سنجی و کتابخانه مرکزی.
- ✓ قرار دادن عنوان داده‌ها در قسمت اطلاع‌رسانی داده‌ها (فیلد بانک داده‌های پژوهشی).
- ✓ ارائه درخواست کاربر توسط شخص حقیقی/حقوقی به مدیریت پژوهشی دانشگاه.
- ✓ بررسی درخواست توسط مدیریت پژوهشی و در صورت تأیید، تعیین حدود استفاده و اخذ تعهدات لازم از کاربر.
- ✓ انعکاس درخواست کاربر توسط مدیریت پژوهشی دانشگاه به مرکز نشر، علم‌سنجی و کتابخانه مرکزی دانشگاه.
- ✓ تسلیم داده‌ها به کاربر مطابق با فرایند به متقاضی.

۹. اصول اخلاقی و مالکیت فکری

- در خصوص رساله‌ها و پایان‌نامه‌ها، استادان راهنما باید نسبت به صحت داده‌های پژوهشی کمی و کیفی از حیث پرهیز از داده‌سازی، انتخاب ابزار دقیق، و معرف بودن نمونه پژوهش اعلام نظر نموده و در صورت عدم اطمینان کامل از حیث سه ویژگی فوق، از قرار دادن داده‌ها در بانک داده‌های پژوهشی خودداری شود.
- کاربر متعهد می‌شود در متن مقاله به کد بانک داده‌های پژوهشی دانشگاه فردوسی مشهد (کد داده‌های استفاده شده در بانک داده‌های پژوهشی دانشگاه فردوسی مشهد) ارجاع دهد.

۱۰. حقوق دانشگاه

- تا اطلاع ثانوی، کاربری داده‌های پژوهشی موجود در بانک داده‌ها رایگان خواهد بود. بدیهی است که دریافت عواید در این خصوص منوط به بررسی ضوابط و تعیین حدود آن در هیات رئیسه دانشگاه است.

پیوست یک (کاربرگ اصلنامه)

اصالت نامه رساله / پایان نامه های دانشگاه فردوسی مشهد

نظر به اتمام تدوین رساله پایان نامه با عنوان ----- موارد ذیل را متعهد می شویم:

- این رساله / پایان نامه و دستاوردهای آن حاصل پژوهش انجام شده اینجانبان بوده و از صحت و اصالت برخوردار است.
  - در استفاده از نتایج سایر پژوهش ها به مرجع مورد استفاده استناد شده است.
  - کلیه حقوق مترتب از این اثر شامل مستندات، مقاله، اختراع، دانش فنی، کتاب، نرم افزار، تجهیزات ساخته شده و ... متعلق به دانشگاه فردوسی مشهد می باشد؛ دانشگاه می تواند نسبت به ثبت و نشر آن در هر قالبی، بدون نیاز به کسب اجازه از استادان راهنما و دانشجو و یا پرداخت حق الزحمه، اقدام نماید.
  - هر نوع بهره برداری و انتشار دستاوردهای این اثر، واگذاری اطلاعات به دیگران یا چاپ و تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و اقتباس از این اثر بدون مجوز معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه ممنوع است.
  - حقوق مادی و معنوی تمام افرادی که در به دست آمدن نتایج اثر تأثیرگذار بوده اند در بهره برداری و انتشار دستاوردهای آن رعایت می شود.
  - در کلیه مراحل انجام این رساله / پایان نامه، مفاد "منشور و موازین اخلاق پژوهش" رعایت شده و هیچ یک از مصادیق تخلفات پژوهشی مندرج در دستورالعمل "نحوه بررسی تخلفات پژوهشی" و قانون "پیشگیری و مقابله با تقلب در زمینه آثار علمی" رخ نداده است.
- اینجانب با آگاهی از اینکه گزارش نهایی رساله / پایان نامه در مرکز اطلاع رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه به عنوان سند رسمی بایگانی می گردد و مطابق ضوابط در دسترس مراجعان قرار می گیرد، متعهد می شوم که این گزارش نسخه نهایی بوده و پس از ارسال امکان هیچ گونه تغییری وجود نخواهد داشت.

دانشجو:-----

شماره دانشجویی:-----

گروه:-----

تاریخ و امضا

رساله / پایان نامه انجام شده توسط دانشجو مطابق آیین نامه ها و قوانین مصوب فوق الذکر با استفاده از ابزارهای موجود نظیر همانندجویی و سایر جستجوهای عمومی اینترنتی بررسی شد و مورد تایید اینجانبان می باشد.

استاد راهنمای دوم:-----

مرتبه علمی:-----

دانشکده / دانشگاه:-----

تاریخ و امضا

استاد راهنمای اول:-----

مرتبه علمی:-----

دانشکده / دانشگاه:-----

تاریخ و امضا

پیوست دو (کاربرگ اصالت داده‌های حاصل از پژوهش‌های کمی)

عنوان پژوهش:

پژوهشگر اصلی (دانشجو):

استاد/ استادان راهنما (برای رساله/پایان‌نامه):

زمان انجام پژوهش: کد طرح:

اینجانب: با کد ملی: اظهار می‌دارم که در پژوهش با عنوان:

✓ داده‌های پژوهشی را با دقت علمی و صحت داده‌ها جمع‌آوری نموده و صحت و اصالت آنها را تأیید می‌کنم. □

درخصوص جمع‌آوری داده‌ها، تصریح می‌دارم که:

- ✓ نمونه آماری از کفایت لازم برخوردار بوده است. □
- ✓ داده‌ها توسط خود/فرد مورد وثوق جمع‌آوری شده است. □
- ✓ داده‌سازی و یا تغییر در داده‌ها انجام نشده است. □

استاد/ استادان راهنما:

دانشجو:

امضاء و تاریخ

امضاء و تاریخ

پیوست سه (کاربرگ اصالت داده‌های حاصل از پژوهش‌های کیفی)

عنوان پژوهش:

پژوهشگر اصلی (دانشجو):

استاد/ استادان راهنما (برای رساله/پایان‌نامه):

زمان انجام پژوهش: کد طرح:

اینجانب: با کد ملی: اظهار می‌دارم که در پژوهش با عنوان:

✓ داده‌های پژوهشی را با دقت علمی و صحت داده‌ها جمع‌آوری نموده و صحت و اصالت آنها را تأیید می‌کنم

درخصوص جمع‌آوری داده‌ها، تصریح می‌دارم که:

✓ داده‌سازی و یا تغییر در داده‌ها انجام نشده است.

✓ در فرایند کدگذاری از کدگذار دوم نیز استفاده شده است و میزان همسویی میان دو کدگذار برابر با ..... مشاهده شده

است.

استاد/ استادان راهنما:

دانشجو:

امضاء و تاریخ

امضاء و تاریخ

پیوست چهار (کاربرگ صحت سنجی داده های کمی توسط متخصص)

اینجانب ..... به عنوان متخصص معتمد دانشگاه اعلام می‌دارم که داده‌های طرح پژوهشی با عنوان ..... و کد ..... مورد بررسی قرار گرفت و نتایج زیر اعلام می‌شود:

✓ داده‌ها از حیث همسانی درونی برای مجموعه آزمون برابر با ..... مشاهده گردید (مربوط به مطالعات

پرسشنامه ای در پژوهش های علوم رفتاری)

✓ تمام عبارت‌ها (مربوط به مطالعات پرسشنامه ای در پژوهش های علوم رفتاری) نقش خود را به خوبی ایفا می‌کرد

نمی‌کرد

✓ به کمک آزمون‌های آماری ..... و ..... مشخص شد که داده‌ها از اصالت لازم برخوردار است

برخوردار نیست

توضیحات:

در مجموع جمع‌بندی و نظر اینجانب به شرح زیر است:

ندارد

دارد

قابلیت ورود به بانک داده‌های پژوهشی را:

امضاء و تاریخ

نام و نام خانوادگی:

پیوست پنج (کاربرگ صحت سنجی برای داده های کیفی توسط متخصص)

اینجانب ..... به عنوان متخصص معتمد دانشگاه اعلام می‌دارم که داده‌های طرح پژوهشی با عنوان ..... و کد ..... مورد بررسی قرار گرفت و نتایج زیر اعلام می‌شود:

- منابع جمع آوری داده ها به روشنی در گزارش داده ها بیان شده است. بلی خیر
- فرایند تحلیل داده ها از منطق لازم در مراحل کدگذاری‌های باز، محوری و انتخابی (حسب مورد) برخوردار است. بلی خیر
- شواهد لازم برای اعتبار بخشیدن به یافته های این مطالعه در متن گزارش وجود دارد. بلی خیر
- یافته ها به گونه ای ارائه شده است که امکان شناسایی مشارکت کننده ها در راستای اصل رازداری وجود ندارد. بلی خیر

توضیحات:

در مجموع جمع‌بندی و نظر اینجانب به شرح زیر است:

قابلیت ورود به بانک داده‌های پژوهشی را: دارد ندارد

امضاء و تاریخ

نام و نام خانوادگی:

پیوست شش (کاربرگ درخواست کاربر برای استفاده از داده های پژوهشی)

مدیر محترم پژوهشی دانشگاه فردوسی مشهد
با سلام و احترام؛

نظر به نیاز اینجانب ..... (شخص حقیقی / نماینده سازمان .....) به داده های پژوهش با
عنوان ..... و با کد داده در بانک داده های پژوهشی ..... به منظور استفاده در
.....

خواهشمند است دستور فرمایند تا داده های مربوط را به اینجانب تحویل فرمایند. اینجانب متعهد خواهم بود که:

- ✓ داده های استفاده شده را افشای عام نکرده و مرجع آن را بانک داده های پژوهشی دانشگاه فردوسی مشهد اعلام کند.
- ✓ تنها برای هدف ذکر شده در این کاربرگ از داده ها بهره گیری نمایم.
- ✓ از هرگونه سوء استفاده از این داده ها خودداری نمایم.
- ✓ برای استفاده با هدف متفاوت، مجدد نسبت به اخذ مجوز از آن مدیریت مبادرت نمایم.

امضا و اثر انگشت:

تاریخ:

نام و نام خانوادگی: